

КАҢЫАТ 1931 СЫЛ АЛТЫННЬЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Сана кинигэ сүрэхтэниитэ

Кулун тутар 27 күнүгэр Хайахсыт нэһилиэгэр Саха Республикатын тыатын хаһаайыстыбатыгар, кооперация, фермерство сайдыытыгар кырата суох кылаатын киллэрсинит салайааччы, биһир дойдулаахпыт Николай Дмитриевич Поисеев туһунан ахтылаларга уонна кини улуус, республика хаһыаттарыгар сүрүүуларыгар олохсубут "Үйэлээх өйдөбүл" диэн кинигэ сүрэхтэниитигэр үтүс киһи муһуна.

ыр кыһыгар ураты дыкты нэһилиэгэр кини ыраахтан ыттар сурруктара туохулууллар. Ыйыкка, Сана дылы биһиргэ көрсүөхкэ. Мин олохтоох бириэмэни 9 чааска тахсан Хотугу сулуһу көрүөм. Эн эмээ кэлээр, Хотугу сулуска, онно

ах Кэни үлөтүн уопута республика тарҕаммыта. Кооперация бопуруостарын үөрөтөн ыраах дойдуларга командировкаларга сылдьыталабыта.

1997 сыллаахха Н.Д.Поисеев улуус баһылыгын тыа хаһаайыс-

дай Дмитриевичи киһи, салайааччы, табаарыс баһылыгын истэтиэх санаар дон бу кинигэ сүрэхтэниитигэр киллэртээр мустан санааларын эттилэр. Кини бастакы учуутала Т.К.Далбаева, быраата К.К.Родонцов, нэһилиэк бочуотта-

кубаларынан киллэриллибитэ. Онтон былырыныттан Саха сирин тыатын хаһаайыстыбатын салааларга сана, сонун уюуна тустаах киһи аатын сүтэр "Кооперацияга хамсааһын лидерэ" диэн номинация баар буолла. Ол - биһиги биһир

ҮТҮӨ КИҢИ ТУҢУНАН ҮЙЭЛЭЭХ ӨЙДӨБҮЛ

/Н.Д.Поисеев туһунан кинигэ табыста/

Н.Д.Поисеевы билбэт киһи ахсааннаах эбитэ буолуо. Мэлдьи мэлээр кэллээх, санааны киллэриэх ураты дуулуурдаах, дьонго боростуой, истиг сыйыаһаах салайааччы, киһи киһи көрмөһүн баһылыгын албах киһи сүрүр тылынаах. Бу кинигэни кини тапталлаах кэргэнэ Акулина Степановна уонна уола Дмитрий Николаевич Поисеевтар сүүрэн-көтөн таһаартардылар. Кинигэ Дьоккуускай куоракка "Илгэ" издательской дыһарга таһылын, "Бичок" Кинигэ кыһатыгар 150 экзemplарынан бэчээтээн тааста.

Николай Поисеев Хайахсыт нэһилиэгэр 1946 сыллаахха баһыт ыһын 25 күнүгэр төрөөбүтэ. Ол эрдэктэн үөрэхкэ таһыһааһын, көрсүө, сэмэй майгылааһын, барытыгар инники күөҥгэ сыһыарын учууталлары, биһиргэ үөрэммит орлорун ахтылаларга туохулууллар. Кыһы дэриэбинэ үөскээбит уолчаан киһи халыаһа көтөр ыраас баа санаалаа. Ол баһыт олорхо кыһаар сыалтан дьаныһан туран Омскайдаагы авиационнай училищегэ үөрэнэ киирбэтэ. Канькулар кэллэринэ, уһун курбуу унуохтаах уол летчик форматынан эрэ буолбакка, дьону түмэр араас дьаһаллары тэрийэр талаанынан дьон билирэгүтүн тэрдэрэ. Бу кинигэ киһи олохтор сиргэх тытатын, киһи кэргэнэ буолуохтаах дьаныһын көрөр. Николай тапты-

көрсүөхтүт, сөп дуо", "Эйиэхэ тийэрим 40 хонук хаалда". Бу да тыллартан көстөр хайдахтаах ахтыһы, истиги санаһым түмүгэр бу үйэлээх-өйдөбүл ыал үөскээбитэ.

Идэтинэн Верхоянскый улууһугар ананан, эдэр мал хоту көтүтүтэрэ. Онно олохтор кинигэни күүтүлүөх өрлөрө Дьом күн сирин көрбүтэ. Николай Дмитриевич олус таһаарылаахтык бэйэтин төрөөбүт нэһилиэгэр үлэлээбэтэ. Ол курдук, нэһилиэгин Сэбиэтин исполкомун председателинан ананан, үлэтин бэрээдэги тулгарыттан саҕалаабыта. Нэһилиэк хас бөһдөр олохтоогун үөрүүтүн, кыһаларыттан тэҥэ үлэстэн, дьон итэргэтин ыһын ыһыта. 1992 сыллаахха олор устуулаах уларытар, сохкозтар үлэлэрэ тохтоотуллар, тохтоотулуун бэс билин чаһынан бэс оһуһа көтөр кэмэ кэлбэтэ. Бу түгүгү Николай Дмитриевич баһынай хаһаайыстыбалары тэрийиҥи таһаарыттан тобулан, Хайахсыт нэһилиэгэ оройуонна үсүһүнэн баһынай хаһаайыстыбалары тэрийбэтэ. Бу сыл кини Сэбиэт председателин доһуһаһыттан уларытан, Хайахсыт нэһилиэгин дьаһалтатын баһылыга буолбута. Нэһилиэгинэ этин батарыта быһаарыах үлэни ыһыта. Күн бүтүн Чурапчыгэ аар-саарга аатырыллытар Николай Дмитриевич улахан кылаатта-

тыбатын бопуруостарыгар солбуйааччынан аһаммыта. Бу кинигэ киһи хоту көтөрүлүүтэ сылдьыт биһир дойдулаахтарын итэргэктэрин көмүскээһингэ, кыһаар көмүскээһин буолууларга үтүс сыратын-харатын биэрбитэ. Төһө да улуус кинигэ олохтор, үлэлэтэр, дойдутун дьон көрө-истэ олохсубут. Бэйгэ тэрийбит баһынай хаһаайыстыбалар ассоциацияларын үлэтин-хамсааһын салайсыбыта.

1999 сыллаахха СР Тыа хаһаайыстыбатын министрствотын дьон кэргэн экономикаһын кинигэ салайааччытынан ананан, өссө улахан түбүккэ төбөтүн оройуон түспүтэ. 2002 сыллаахха кооперация, предпринимательство уонна фермерство отделын начальнига буолбута. Билигин республика үрдүнэн бу салаа дьаһаһынаахтык сайдыытыгар биһиги биһир дойдулаахпыт өнгөтө сүдү. Республика тыа хаһаайыстыбатыгар чулуударын кытта аһыһаах, тас дойдулар уопуттарыттан туһанан үтүс санааны киллэрибэтэ. Сайдыы суолугар киирбэтэ өссө да алборт оңоруохтаах кинигэ 2006 сыл от ыһын 21 күнүгэр күн сиргээн барыта.

"Суруллубут суруллубат", - диэн саамай оһуу эһилэр. Киһи олох саҕаһар киһи ыһаһтарынан, дьон өйүгэр-сүрүгэр хаалбыт өйдөбүлүгүтүнэн. Ол курдук, Нико-

ах гражданаа Н.К.Осипов, Эрнэст Эрнестин аатынан совхоз Хайахсыттаагы отделениетин управлюущий В.Е.Федоров, "Туора Күөл" баһынай хаһаайыстыбалар ассоциациятын бухгалтерынан үлэлээбит Е.Д.Захарова, Хайахсыт нэһилиэгин баһылыга И.И.Филиппов, улуус бастакы баһылыга И.С.Сивцев, А.Я.Яковлев, Тыа хаһаайыстыбатын министрствотын сүрүннүүр специалиһа М.Г.Сидорова, "Хайахсыт" түмүсү салайааччыта Ф.А.Тимофеев, "Туймаада-нефть" генеральный директор И.И.Камалетдинов, Г.И.Адамов, Николай Дмитриевич кэргэнэ, РФ үөрөхтүгүтүн туйуна А.С.Поисеева, уола Д.Н.Поисеев бу үтүөкүн киһини кытта алтыһыт көмүсүтүт аһаһылар.

Николай Дмитриевич чутас дьонгоох, үтүө дойдутуруох буһуан ата үйэтиллэр. Ол курдук, кини мемориальнай дуоската Хайахсытка үлэлээбит хонтуруотун эркин-тэр 2006 сыллаахха ыһаһа, нэһилиэк музейыгар олохун, үлэтин кэспир стэндэ оһуһуллубута, нэһилиэк "Бочуотун кинигэтигэр" киһи ата кыһыт көтүс буу-

дойдулаахпыт Николай Поисеев аатынан бириэмийэ. Бириэмийэни бастакынан "ОВК-Маган" тыа хаһаайыстыбатын потребительскый кредиттэй кооперативы баһаарылаһаһын председатели Н.С.Сентисова ыһаары ситиститэ.

"Үйэлээх өйдөбүл" кинигэ кэчээри ыһаһа улууспут биһир таһаарыах, чулуу уолун олохун, үлөтүн дьонгоохтук көрөһүтэр доһуһаах баһаарыт буолар.

Оксана ЖИРКОВА

Тутуу

ХАДААРГА САҢА ОСКУОЛА ТУТУЛУОҔА

Хадаар нэһилиэгин улахан кыһалатынан оскуола бопуруоһа турар. Орлор бөһкөһүт уон араас сирин үөрэнэ сылдьаллар. Улуус баһылыга С.И.Яковлев кулун тутар 28 күнүгэр Хадаарга тахсан оскуола бопуруоһугар мунуһах тэрийдэ. Мунуһаах улуус баһылыгын тутуу сааһааһа А.М.Кирилли, ЧРФКСИ ректора И.И.Готовцев, "Чурапчстрой" тэрийтэ директора П.И.Захаров кыһаһы ыһылар.

Нэһилиэгинэ кини оскуола тутуутун ыһыта биһиргэ түмэс үлэллэрэ баһаарынылар. Бөһдөр ыһаһан 1500 солкуобай хомуһан оскуола сваяларын түһэригэ көмө оңоруохха дьэтилар. И.И.Готовцев биһир дойдулаахтарыгар убаһа анаан көмөлөстө, сааһаларын көтөхтө. "Чурапчстрой" тэрийтэ бу мунуһах кинигэни саяа түһэригэтигэр үлэтин саҕалааһаах. Мохсоһулоохтоогу цемент заводун кытта ыһа үлэллэрэ сорууах ыһылыһа.

Хадаар нэһилиэгин дьонун - сөргөтүн сааһаларын көтөһөн ханьык мунуһах тэрийиһитэ кэспиллэх эрэ буолла. Кыраттан сааһаһан түмэс истэхкэ саҥа таас оскуола тутуллуо.

"СО" общкорр.

Спорт

Кулун тутар 24-26 күнүгүгэр Дьоккуускай куоракка "Кыһы 50 сыла" Спорт дьаһаарыгар 1991-1993 сыллаах төрүөх оскуола орлорун орлоругар волейболга республикатаагы турнир буолла. Манна Дьоккуускай, Мирный, Ленский, Ньурба куораттан уонна Бүлүү, Кэбээйи, Уус-Алдан, Амма, Чурапчы, Сунтаар, Горный, Таатта, Мэнгэ-Ханалас улуустарыттан эдэр спортсменнар мустаннар үс күн устата улахан кыһаһылаах, тыһааһынаах күрэхтэһиһин көрдөрдүлэр. Чурапчы хамаандатыгар ЧРСО-Ю-тан Володя Сидоров (хамаанда капитана), Сергей Фролов, Павел Барашков, Вадим Сивцев, Коля Степанов, Виталий Ива-

маандалара илин-кэлин түсүһөн билдэһылар. Түмүккэ эрий-сигиллэх киирсии кэспиттэн бүлүүлэр кыһаһылаах тахсаллар, үһүс биригиллэх миһтэрэ тиксэн үрдүлэр-көтүлэр. Бастакы миһтэни билдэһыта Чурапчы уонна Мэнгэ-Ханалас эдэр кэспиллэх волейболистара күөн көрүстүлэр. Иккис күүстээх хамаандалар күрэхтэһиһэрин түмүгэр биһиги улаһтарбыт мэнгэлэри лапта баһыта тутан 3:1 аһсаһынан кыһаһан чөмчөһөн үрдүк аһтын ыһылар.

Күрэхтэһиһи түмүгүнэн Володя Сидоров турнир бастыһа оһуу-оһуу аһы ыһаһан аһаһ биригиллэһин наһаарылаһына. Быһы-

ЭДЭР ВОЛЕЙБОЛИСТАРЫТ ҮРДҮК СИТИИИЛЭРЭ

нов, Дирингэн Костя Болышаков, Вадим Флегонтов уонна Володя Петров кэспир кыһаһылар.

Улаһтарга финалга үһүс миһтэни Ленский уонна Бүлүү ха-

рыһын ыһыһылаһыт республикатаагы волейбол күрүгэр Чурапчы улууһун орлорго иһаах биригиллэх миһтэрэ тиксигиттэрэ. Оһуу-каһарын быһыл өссө чөмчөһүн республика чемпионнара буолан үүнэн-сайдан тахсыһыттар элбэһи көрөһүлэр. Манна даһаһан эһтэхкэ, хамаанда тренеры Альберт Федоров иһаах үөрөһкөһитэ Сена Рыхлеев, Петьа Кузьмин "Азия орлорго" норуоттар иһаах ардыларынаагы төрдүк спортивнай оһуу-ута волейболга Саха сирин хамаандатыгар киирбигтэрэ, үрүҥ көмүс мэтээлиһин наһаарылаһаһан биһир дойдулаахтарыт үрдүлүгүтэрэ. Аһаһыт сайын Намта ыһыһылаһыт республикатаагы "СахаВА" общественнай тэрийтэ ыһыһыт физкультурнай-спортивнай фестивалыт баһаарыһыһыгар Альберт Федоровка "Мистер СахаВА - 2008" диэн аһаһ иһааһыһыт. Үөрүүлүгүт баар - сэггэ сыл анаһаа өттүгэр Иван Проконьевич Флегонтов эрийгэр Чурапчы орлорго өр сыһаар кэспиллэригиттэн республика чемпионун аһаһылаһыттар. Ол орлор иһааһыгэр биһиги Чурапчытаагы спорт оскуола тренерыһин үлэтин ситиһиһиллэхтик саҕалааһыт А.П.Федоров эһа баара. Түмүккэ хамаанда тренерыһин Альберт Федоров уонна Иван Флегонтов эрийгэр орлорун үрдүк ситиһиһиллэриһин эрдэһиһиһа.

"СО" общкорр.

Наталья ГАВРИЛЬЕВА

